

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne.....2015,

kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., a zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o soudních poplatcích

Čl. I

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění zákona č. 271/1992 Sb., zákona č. 273/1994 Sb., zákona č. 36/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 103/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 241/2000 Sb., zákona č. 255/2000 Sb., zákona č. 451/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 555/2004 Sb., zákona č. 628/2004 Sb., zákona č. 357/2005 Sb., zákona č. 72/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 159/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 123/2008 Sb., zákona č. 216/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 217/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 218/2011 Sb., zákona č. 303/2011 Sb., zákona č. 457/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 19/2012 Sb., zákona č. 202/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 404/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 167/2013 Sb., zákona č. 293/2013 Sb., zákona č. 335/2014 Sb. a zákona č. 87/2015 Sb., se mění takto:

1. V § 11 odst. 5 se věta druhá zrušuje.

2. V § 11 se doplňuje odstavce 7, který zní:

„(7) Osvobození podle odstavce 2 se vztahuje i na poplatek za zápis skutečnosti do veřejného rejstříku provedený notářem, jde-li o

a) zápis skutečnosti do veřejného rejstříku, týká-li se zápis fyzické nebo právnické osoby, jejíž úpadek nebo hrozící úpadek se řeší v insolvenčním řízení, v němž již bylo vydáno rozhodnutí o úpadku,

b) zápis výmazu osoby z veřejného rejstříku,

c) zápis skutečnosti do obchodního rejstříku provedený notářem na podkladě notářského zápisu o zakladatelském právním jednání o založení společnosti s ručením omezeným, které obsahuje jen povinné náležitosti předepsané občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích a podle kterého vkladová povinnost má být splněna splacením v penězích.“

3. V příloze se v položce 29 dosavadní text označuje jako bod 1 a doplňuje se bod 2, který včetně poznámky pod čarou č. 8 zní:

8) Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.“

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o zvláštních řízeních soudních

Čl. II

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., se mění takto:

1. V § 109 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavcem 2, který zní:

„(2) Vydává-li soud evropské dědické osvědčení notářem jako soudním komisařem, odměnu, náhradu hotových výdajů a náhradu za daň z přidané hodnoty je notáři povinen zaplatit žadatel.“

2. V části druhé hlavě III se za díl 5 vkládá nový díl 6, který včetně nadpisu a poznámek pod čarou č. 4 a 5 zní:

„Díl 6

Evropské dědické osvědčení

§ 288a

(1) Evropské dědické osvědčení vydá za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropské unie⁴⁾ usnesením soud místně příslušný pro řízení o pozůstalosti na žádost žadatele k prokázání jeho statusu nebo k vykonání práv či pravomocí. Do skončení řízení o pozůstalosti evropské dědické osvědčení vydá jménem tohoto soudu notář jako soudní komisař.

(2) Účastníky řízení o vydání evropského dědického osvědčení jsou vedle žadatele ti, o nichž lze mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici nebo odkazovníky, správce pozůstalosti nebo vykonavatel závěti, jejichž účast vyšla najevo nejpozději do doby vydání evropského dědického osvědčení.

(3) Přílohou usnesení, kterým se vydává evropské dědické osvědčení, je formulář stanovený přímo použitelným předpisem Evropské unie⁵⁾.

(4) Nejsou-li splněny podmínky pro vydání evropského dědického osvědčení, soud nebo notář jako soudní komisař rozhodne usnesením, že se osvědčení nevydává.

(5) Po právní moci rozhodnutí o dědictví opraví, změní nebo zruší či pozastaví účinky evropského dědického osvědčení za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropské unie⁴⁾ na žádost kterékoliv osoby, která prokáže oprávněný zájem, nebo z vlastního podnětu soud, jinak tento úkon soudu provede notář jako soudní komisař.

(6) O odvolání proti usnesení o evropském dědickém osvědčení rozhoduje krajský soud.

CELEX: 32012R0650

4) Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

5) Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.“.

3. V části druhé hlavě IV nadpis dílu 7 zní:

„Řízení ve věcech voleb do rady zaměstnanců nebo státních zaměstnanců, voleb zástupců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nebo při výkonu státní služby a voleb členů zvláštního vyjednávacího výboru evropské družstevní společnosti“.

4. V části druhé hlavě V dílu 2 se za oddíl 3 vkládá nový oddíl 4, který včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 6 zní:

„Oddíl 4

Zvláštní ustanovení o uznávání ochranných opatření

§ 513a

(1) Výkon ochranného opatření uznaného a vykonatelného v České republice podle přímo použitelného předpisu Evropské unie⁶⁾ provede obecný soud navrhovatele, jinak soud, v jehož obvodu se nachází místo, kde má být poskytnuta ochrana.

(2) K úpravě skutkových prvků ochranného opatření, které nařídil orgán jiného členského státu Evropské unie podle přímo použitelného předpisu Evropské unie⁶⁾, je příslušný obecný soud navrhovatele, jinak soud, v jehož obvodu se nachází místo, kde má být poskytnuta ochrana. O návrhu rozhodne soud do 48 hodin bez jednání.

(3) K vydání, opravě nebo zrušení osvědčení podle přímo použitelného předpisu Evropské unie⁶⁾ je příslušný soud, který ochranné opatření dle přímo použitelného předpisu Evropské unie vydal. Nevydá-li soud osvědčení, rozhodne o tom usnesením.

6) Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 606/2013 ze dne 12. června 2013 o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech.“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o mezinárodním právu soukromém

Čl. III

V části čtvrté zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, se za nadpis hlavy VIII vkládá nový § 73a, který včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 9 zní:

„§ 73a

Základní ustanovení

Ustanovení této hlavy se nepoužijí na otázky, které spadají do rozsahu působnosti přímo použitelného předpisu Evropské unie⁹⁾.

9) Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.“.

ČÁST ČTVRTÁ

ÚČINNOST

Čl. IV

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. OBECNÁ ČÁST

A Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje

Název návrhu zákona: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., a zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: MSP	Předpokládaný termín nabytí účinnosti 2015
<ul style="list-style-type: none">- Implementace práva EU: Ano- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012, ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 606/2013, o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech	
2. Cíl návrhu zákona	
<ul style="list-style-type: none">- Splnění tzv. předběžných podmínek stanovených Evropskou komisí a současně snížení nákladů na založení společnosti s ručením omezeným- Zakotvení právní úpravy evropského dědického osvědčení do vnitrostátní právní úpravy a konkretizování postupu soudů a soudních komisařů při jeho vydávání- Zakotvení příslušnosti soudu k rozhodování změn skutkových prvků ochranných opatření, jak to stanoví čl. 11 nařízení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 606/2013 ze dne 12. června 2013 o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech).	
3. Agregované dopady návrhu zákona	
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: <i>Ano</i>	
<ul style="list-style-type: none">- Osvobození navrhovatelů zápisu společnosti s ručením omezeným od soudního poplatku- Zavedení soudního poplatku za úkon – vydání evropského dědického osvědčení	
3.2 Dopady na podnikatelské subjekty: <i>Ano</i>	
<ul style="list-style-type: none">- Pozitivní dopady představované snížením nákladů na založení společnosti s ručením omezeným	
3.3 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje) <i>Ne</i>	

3.4 Sociální dopady: *Ne*

3.5 Dopady na životní prostředí: *Ne*

1 Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., a zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

1.2 Definice problému

1.2.1 Splnění předběžných podmínek

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, kromě jiného definuje i tzv. předběžné podmínky, které jsou členské státy povinny splnit. V opačném případě by mohlo dojít k nezapočetí čerpání z Evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen „fondy ESI“) nebo k pozastavení průběžných plateb dotčených částí programů ze strany Evropské komise.

Ministerstvo spravedlnosti je gestorem předběžné podmínky 3.1 a 8.2, které jsou stanoveny v Příloze XI k výše uvedenému nařízení. Předběžné podmínky zní následovně:

3.1: Byla provedena zvláštní opatření, o něž se opírá podpora podnikání, zohledňující „Small Business Act“ (SBA).

8.2: Samostatná výdělečná činnost, podnikání a zakládání firem: existence strategického rámce politiky podpory začínajících podniků přispívající k začlenění.

U obou těchto předběžných podmínek jsou pro Ministerstvo spravedlnosti relevantní kritéria naplnění, která požadují zavést opatření s cílem zkrátit dobu potřebnou k založení firmy a snížit příslušné náklady, která zohledňují cíle SBA.

Co se týká části podmínky o 3denní lhůtě, zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který vstoupil v účinnost 1. ledna 2014, ukládá rejstříkovým soudům povinnost provést zápis do obchodního rejstříku ve standardních případech do 5 dní od podání návrhu. Pokud rejstříkový soud do této doby zápis neprovede, považuje se zápis za provedený dnem následujícím po uplynutí této lhůty (fikce zápisu). Zákon dále umožňuje, aby právnické osoby zapisoval do veřejného rejstříku notář, pokud je podkladem pro zápis do veřejného rejstříku notářský zápis (§ 108 a násl. zákona) Takto lze nejen měnit údaje v příslušném veřejném rejstříku, ale rovněž provést prvozápis společnosti. Pokud bude mít notář k dispozici veškeré podklady pro zápis do obchodního rejstříku, bude schopen zápis provést během jediného dne, resp. ihned.

Tento návrh zákona se tak zabývá pouze druhou částí uvedených předběžných podmínek, a to je snížení nákladů nutných k založení podniku na částku 100 EUR. Tato částka vyplývá právě ze Small Business Act. Cílem této předběžné podmínky tak je podporovat podnikání. Z komunikace s Evropskou komisí vyplývá, že tato předběžná podmínka se netýká všech „podniků“ resp. korporací, ale pouze společností s ručením omezeným. Česká republika by tak ve výsledku měla umožnit rychlé a levné založení společnosti s ručením omezeným, přičemž Evropská komise nestanovila žádná další doplňující kritéria.

Z komunikace s Evropskou komisí dále vyplynulo, že mezi „náklady nutné na založení podniku“ je v kontextu výše uvedeného zahrnut soudní poplatek za zápis společnosti a dále odměna notáře za sepsání notářského zápisu, když zakladatelské právní jednání společnosti s ručením omezeným musí mít formu veřejné listiny. Základní kapitál není mezi tyto náklady počítán.

Dle čl. 19 odst. 2 výše uvedeného nařízení musí být předběžné podmínky splněny nejpozději do 31. prosince 2016.

1.2.2 Evropské dědické osvědčení

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012, ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení, zavádí nový institut „evropského dědického osvědčení“ upravený v čl. 62 a násl. nařízení, jehož účelem je dle čl. 63 odst. 1 nařízení jeho využití dědici, odkazovníky, vykonavateli závěti a správci dědictví k prokázání svého statusu nebo k vykonání práv v jiném členském státu jako dědiců či odkazovníků nebo své pravomoci jako vykonavatelů závěti či správců pozůstalosti. Jakmile je vydáno evropské dědické osvědčení, vyvolává účinky ve všech členských státech, aniž by toto vydání vyžadovalo zvláštní postup.

I když jde o nařízení Evropské unie, navrhuje se upravit postup vydávání evropského dědického osvědčení soudními komisaři a soudem v rámci dědického a následně soudního řízení. Navrhuje se upravit evropské dědické osvědčení v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, kde je upraveno v § 98 a násl. řízení o pozůstalosti.

Formulář evropského dědického osvědčení je, spolu s dalšími formuláři, stanoven prováděcím nařízením Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

1.2.3 Ochranná opatření

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 606/2013, o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech, se v ČR začne aplikovat od 11. 1. 2015. Jedná se o přímo použitelný předpis, nicméně za účelem zajištění jeho řádné aplikace je vhodné přizpůsobit český právní řád. Účelem tohoto nařízení je, aby měl příslušný orgán v dožádaném členském státě možnost upravit skutkové prvky ochranného opatření, je-li tato úprava nezbytná k tomu, aby uznání ochranného opatření mohlo z praktického hlediska v dožádaném členském státě plnit svůj účel. Skutkové prvky zahrnují adresu, obecně určené místo nebo minimální vzdálenost, již osoba, která představuje nebezpečí, musí zachovávat od chráněné osoby, adresy nebo obecně určeného místa. Touto úpravou však nelze měnit druh a občanskoprávní povahu ochranného opatření.

Nařízení v čl. 11 odst. 1 upravuje institut přizpůsobení skutkových prvků ochranného opatření, který českému právu není známý:

„1. Příslušný orgán dožádaného členského státu upraví v nezbytném rozsahu, je-li to nutné, skutkové prvky ochranného opatření, aby mohlo vyvolávat účinky i v tomto členském státě.“

Nařízení v čl. 3 definuje ochranné opatření. Ochranným opatřením se rozumí jakékoliv rozhodnutí, bez ohledu na jeho název, jež bylo nařízeno vydávajícím orgánem členského státu původu v souladu s jeho vnitrostátním právem a jež ukládá jednu či více z následujících povinností osobě, která představuje nebezpečí, s cílem poskytnout ochranu jiné osobě, jejíž tělesná nebo duševní integrita může být ohrožena:

- a) zákaz nebo omezení vstupu na místo, kde má chráněná osoba bydliště, pracoviště nebo které pravidelně navštěvuje či v něm pravidelně pobývá;
- b) zákaz nebo omezení styku, v jakékoli formě, s chráněnou osobou, včetně styku prostřednictvím telefonu, elektronické či běžné pošty, faxem či jakýmkoli jinými prostředky;
- c) zákaz nebo omezení přiblížení se k chráněné osobě blíže než na stanovenou vzdálenost.

V čl. 4 nařízení se stanoví, že ochranné opatření nařízené v některém členském státu je uznáno v ostatních členských státech, aniž je vyžadováno zvláštní řízení a je vykonatelné.

V čl. 11 se stanoví požadavek na dožádaný stát spočívající v úpravě ochranného opatření v nezbytném rozsahu týkajících se skutkových prvků. Dle našeho názoru z hlediska právní jistoty je nezbytné v českém právním řádu upravit příslušnost soudu k rozhodování dle č. 11 nařízení.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

1.3.1 Splnění předběžných podmínek

Minimální náklady na založení společnosti s ručením omezeným, která je v současnosti nejběžnější formou obchodní společnosti v České republice, jsou tvořeny následujícími dílčími náklady: odměna notáře ve výši nejméně 4 000 Kč (bez DPH) za sepsání zakladatelské listiny či smlouvy; správní poplatek 1 000 Kč za ohlášení živnosti (živnostenské oprávnění není nezbytné pro veškerou podnikatelskou činnost) a soudní poplatek 6 000 Kč za prvozápis do obchodního rejstříku. V případě, že zápis bude provádět notář, je třeba ještě připočítat odměnu notáře za provedení zápisu ve výši 300 Kč. S ohledem na skutečnost, že živnostenské oprávnění není nezbytné, lze stanovit nutné náklady na založení podniku na minimální částku 10 000 Kč.

Tato částka tedy více než 3x převyšuje částku požadovanou Evropskou komisí.

1.3.2 Evropské dědické osvědčení

Současný právní řád neupravuje možnost vydání evropského dědického osvědčení, neboť předmětné nařízení nenabylo účinnosti.

1.3.3 Ochranná opatření

Současný právní řád neupravuje institut uznávání ochranných opatření, neboť předmětné nařízení nenabylo účinnosti.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

1.4.1 *Splnění předběžných podmínek*

- a) Rejstříkové soudy
- b) Notáři
- c) Osoby zakládající společnost s ručením omezeným

1.4.2 *Evropské dědické osvědčení*

- a) Soudní komisaři v dědickém řízení
- b) Soudy
- c) Oprávněné osoby dle nařízení o dědictví

1.4.3 *Ochranná opatření*

- a) Soudy
- b) Navrhovatel

1.5 Popis cílového stavu

1.5.1 *Splnění předběžných podmínek*

Splnění tzv. předběžných podmínek stanovených Evropskou komisí tak, aby nebylo ohroženo čerpání z fondů ESI ani nedošlo k pozastavení průběžných plateb dotčených částí programů ze strany Evropské komise. Současně je cílem zjednodušení a zlevnění založení společnosti s ručením omezeným a podpora rozvoje podnikání.

1.5.2 *Evropské dědické osvědčení*

Zajištění právního zakotvení institutu evropského dědického osvědčení a stanovení přesných procesních podmínek jeho vydání soudem, resp. notářem jako soudním komisařem povede k přehlednému a jasnému postupu pro podávání žádostí o vydání evropského dědického osvědčení.

1.5.3 *Ochranná opatření*

Právní úprava příslušnosti k změně skutkových prvků ochranných opatření je důležitá z hlediska právní jistoty účastníků řízení.

1.6 Zhodnocení rizika

1.6.1 *Splnění předběžných podmínek*

Schválení předkládané novely je z pohledu ČR záležitostí vysoce a nadmíru prioritní. Tzv. předběžné podmínky musí být členskými státy EU splněny pro zapojení do programového období 2014–2020. Nebude-li Komise uspokojena ve svých požadavcích, lze předpokládat, že splněním předběžných podmínek bude podmiňovat schvalování příslušných operačních programů.

1.6.2 *Evropské dědické osvědčení*

Schválení novely týkající se úpravy evropského dědického osvědčení je z pohledu ČR rovněž prioritou, neboť nařízení EU se použije dle čl. 83 odst. 1 na dědictví osob, které zemřely

17. srpna 2015 nebo později, tudíž vzhledem k možnosti využít institut evropského dědického osvědčení je nutné zajistit účinnost tohoto zákona nejpozději k výše uvedenému datu.

1.6.3 Ochranná opatření

Schválení novely týkající se úpravy vzájemného uznávání ochranných opatření povede k odstranění budoucích komplikací s určováním příslušnosti soudu v těchto věcech.

2 Návrh variant řešení

2.1 *Splnění předběžných podmínek*

2.1.1 Varianta 0

Zachování současného stavu, který nesplňuje tzv. předběžné podmínky. Mohlo by tak dojít k ohrožení čerpání z fondů ESI nebo k pozastavení průběžných plateb dotčených částí programů ze strany Evropské komise.

2.1.2 Varianta 1

Tato varianta počítá s osvobozením společnosti s ručením omezeným od soudního poplatku za prvozápis v případě, že 1) její zakladatelské právní jednání obsahuje pouze základní náležitosti stanovené občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích, vkladová povinnost bude splněna splacením v penězích a zápis do veřejného rejstříku provedl přímo notář, nikoliv tedy soud. V souvislosti s umožněním notářům provádět tzv. přímé zápisy do veřejného rejstříku je třeba upozornit i na jiný návrh Ministerstva spravedlnosti (sněmovní tisk 306, senátní tisk 37), který snižuje soudní poplatek za tzv. přímé zápisy, a to s odůvodněním, že soud se na procesu žádným způsobem nepodílí, veškeré úkony obstará notář sám. V případě zápisu společnosti s ručením omezeným je tento soudní poplatek snížen z částky 6 000 Kč na částku ve výši 2 700 Kč. Zde řešená varianta tak proporčně snižuje jak výnosy státu (ze 2 700 Kč na 0 Kč), tak i výnosy notáře, když jeho odměnu krátí z minimální částky 4 000 Kč na částku 2 000 Kč. Je třeba upozornit, že diskutované osvobození od soudního poplatku se týká pouze prvozápisu, zápis změn či doplnění tak zůstane i nadále zpoplatněn.

K případným námitkám směřujícím k tomu, že dochází k osvobození od soudního poplatku za prvozápis na úkor státu, který však nese další náklady v souvislosti s existencí společnosti s ručením omezeným a jejím případným zánikem (insolvenční řízení, likvidace, výmaz apod.), lze uvést, že obecně byl výmaz osoby z veřejného rejstříku osvobozen od soudního poplatku již zákonem č. 218/2011 Sb. K tomuto kroku došlo z důvodu, že povinnost zaplatit soudní poplatek za výmaz z rejstříku bránila čistotě obchodního rejstříku a vymáhání tohoto soudního poplatku nadměrně zatěžovalo soudy, neboť navrhovatelé ve většině případů nemají žádné nebo jen minimální finanční prostředky. Výmaz z rejstříku je tak osvobozen jak v případě, že tento výmaz provede soud, tak i tehdy, pokud jej provede notář. Co se týče problematiky nákladů státu na likvidaci osoby či insolvenční řízení, nedomníváme se, že je vhodné spojovat tato řízení s povinností zaplatit soudní poplatek za prvozápis při zápisu do veřejného rejstříku. Při výběru soudního poplatku za zápis do veřejného rejstříku lze konstatovat, že se nejvíce uplatní funkce fiskální, kdy účelem je, aby subjekty přispěly na činnost soudu a správu veřejného rejstříku. V daném případě však úkony soudu vykonává notář. Na činnost soudu při řízení o likvidaci či insolvenčním řízení pak subjekt přispěje v rámci soudních poplatků vybíraných v rámci těchto řízení, tj. částkou 2 000,- Kč dle

položky 4 bodu 1 písm. c), resp. bodu 5 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Notáři by za sepsání notářského zápisu o výše uvedeném zakladatelském právním jednání náležela celková odměna, tj. jak odměna za sepsání notářského zápisu vč. DPH, tak i odměna za provedení zápisu do veřejného rejstříku, odpovídající částce 100 EUR. Z uvedeného tedy vyplývá, že náklady na založení podniku budou představovány pouze odměnou notáře. Tímto Česká republika umožní založení společnosti s ručením omezeným s nízkými náklady. Uvedené se však nebude vztahovat na veškeré společnosti s ručením omezeným, ale pouze na ty, které splní zákonem stanovené podmínky.

Omezujícím faktorem při výběru nejvhodnějšího řešení je však zejména skutečnost, že zakladatelské právní jednání musí mít dle ust. § 8 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, formu veřejné listiny, v tomto případě tedy notářský zápis. Jednou z možností by tak bylo vypuštění požadavku veřejné listiny pro tzv. jednoduchá zakladatelská právní jednání, která by obsahovala pouze základní údaje stanovené občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích. Toto řešení se však nejevilo jako vhodné, když požadavek zakladatelského právního jednání ve formě veřejné listiny je při zakládání společnosti s ručením omezeným odůvodněn legitimním zájmem na ochraně věřitelů vznikající společnosti s ručením omezeným a osobních věřitelů jejich zakladatelů. Důsledkem vzniku společnosti s ručením omezeným (a kapitálových společností vůbec) je totiž oddělení majetku společnosti s ručením omezeným od majetkové sféry jejich zakladatelů (společníků), na nichž se mohou věřitelé společnosti uspokojovat jen omezeně do výše dosud nesplacených vkladů společníků na základním kapitálu. Okamžik založení společnosti s ručením omezeným je pak rozhodný pro určení právních jednání zakladatelů, z nichž jsou před vznikem společnosti sami zavázáni, jejichž účinky na sebe může společnost s ručením omezeným převzít po svém vzniku. Zakladatelské právní jednání učiněné formě veřejné listiny, které vyhotovuje notář, má být zárukou toho, že jsou splněny formality právního jednání zakladatelů a že je zakladatelské právní jednání i po obsahové stránce v souladu se zákonem. Požadavek na osvědčení těchto náležitostí zakladatelského právního jednání kapitálových společností vyplývá z čl. 10 tzv. První směrnice (Směrnice Rady 38/151/EHS ze dne 9. března 1968 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření).

Dále je třeba vzít v úvahu, že případným vypuštěním notariátu z celého procesu zakládání společností by došlo k narušení celé koncepce zápisů do veřejného rejstříku, která stojí na principu, že je-li podkladem pro zápis notářský zápis, nedochází k soudnímu přezkumu (ten je nahrazen preventivním přezkumem notářem). Jestliže by nemusela být povinná forma notářského zápisu pro zakladatelské právní jednání, musel by provádět přezkum rejstříkový soud, a to v plném rozsahu přezkumu zakladatelského právního jednání i nad rámec zapisovaných údajů. Proces zakládání společností by tak byl značně zpomalen, neboť by důsledku takového kroku s největší pravděpodobností muselo dojít k prodloužení lhůty pro zápis, což není žádoucí i s ohledem na další předběžné podmínky stanovené Evropskou komisí.

2.2 Evropské dědické osvědčení

2.2.1 Varianta 0

Zachováním současného právního stavu bez jakékoliv právní úpravy postupu vydání evropského dědického osvědčení by mohlo dojít k velmi složité a nepřehledné situaci jak na straně soudů a soudních komisařů, tak na straně žadatelů. Otázkou by byla forma vydávání evropského dědického osvědčení, oprávněného subjektu k jeho vydání, možnosti podat odvolání atd.

2.2.2 Varianta 1

Tato varianta počítá s právním zakotvením vydávání evropského dědického osvědčení. Evropské dědické osvědčení bude vydávat vždy jen soud. V případě, kdy ještě řízení o pozůstalosti probíhá, to bude činit soudním komisařem, kterého pověřil úkony soudu v řízení o pozůstalosti podle § 100 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Jestliže má být opraveno, změněno nebo zrušeno evropské dědické osvědčení po skončení řízení o pozůstalosti, nemůže tento úkon soudu učinit notář jako soudní komisař, neboť jeho pověření skončilo – není již soudním komisařem.

Formou vydání evropského dědického osvědčení bude usnesení a přílohou usnesení bude formulář vydávající osvědčení. Proces odvolání se řídí obecnými ustanoveními o odvolání upravenými v občanském soudním řádu, nestanoví-li zákon o zvláštních řízeních soudních jinak. Evropské dědické osvědčení se dle nařízení vydává na omezenou dobu 6 měsíců s možností prodloužení jeho platnosti. Originál osvědčení si ponechává notář či soud ve spise, vydává se ověřená kopie.

Varianta, že by evropské dědické osvědčení vždy vydával přímo soud bez ohledu na to, zda stále běží řízení o pozůstalosti, byla rovněž zvažována. Tato varianta však byla na závěr zamítnuta z toho důvodu, že informace uvedené v osvědčení by příslušný orgán měl zjišťovat jak od žadatele, tak i ze samotného dědického řízení vlastní činností. Z tohoto důvodu se tak zdá jako nejvhodnější, aby osvědčení vydával ten orgán, který má nejlepší informace o dědickém řízení a který momentálně dědické řízení vede, tj. primárně notář jako soudní komisař. Pokud bychom připustili, že osvědčení by měl vydávat pouze soud, pak by to nutně znamenalo, že soud by si v případě běžícího dědického řízení musel vyžádat informace od notáře. Tento postup by ve svém výsledku znamenal zbytečnou administrativní zátěž, kdy navíc by žadatel musel komunikovat se dvěma různými orgány, tj. s notářem a současně se soudem. Ostatně i soud sám by v případě provádění dalšího šetření musel kromě notáře komunikovat např. i se správcem pozůstalosti (nebyl-li by tento sám žadatelem) apod.

Okamžikem, který je rozhodující pro určení, zda evropské dědické osvědčení vydá notář jako soudní komisař by měl být okamžik nabytí právní moci rozhodnutí o dědictví. Všechny relevantní podklady pro vydání evropského dědického osvědčení totiž bude opatřovat (zajišťovat) notář jako soudní komisař během řízení o pozůstalosti a evropské dědické osvědčení může vydat jak během řízení, tak i v souvislosti s rozhodnutím o dědictví.

Vydává-li soudní komisař evropské dědické osvědčení, postupuje zcela obdobně jako v případě, když vydává soudní rozhodnutí. Formulace výroku tedy např. bude „... Okresní soud v ... pověřeným soudním komisařem ... rozhodl ...“.

Z článku 63 Nařízení o dědictví, který upravuje účel evropského dědického osvědčení, vyplývá různorodost v užití (využití) tohoto osvědčení a nelze tedy jednoznačně predikovat, v jaké fázi řízení o pozůstalosti před českým soudem bude vhodné a účelné evropské dědické osvědčení

vydat. Potřeba zajistit běžnou správu (podle ObčZ prostou správu) zůstavitelova majetku v cizině bude zpravidla vyžadovat, aby evropské dědické osvědčení (prokazující oprávnění ke správě takového majetku) bylo vydáno již v průběhu (spíše v počáteční fázi) řízení o pozůstalosti; obdobné to bude i v případě vykonavatele závěti nebo odkazovníků (i podle ObčZ jsou odkazy jednotlivých věcí z pozůstalosti a odkazy práv vztahujících se k takovým věcem, odkazy menších odměn pro zaměstnance a odkazy veřejně prospěšné, dobročinné a podobné splatné ihned - § 1624 ObčZ). Podobná situace by mohla nastat i v případě jediného dědice nebo sice dědiců několika, jež ale byli povoláni k dědictví rovným dílem nebo všeobecným výrazem znamenajícím rovné podělení. Pokud tedy žádost o vydání evropského dědického osvědčení bude podána během řízení o pozůstalosti a evropské dědické osvědčení může být vydáno do skončení řízení o pozůstalosti, je účelné, aby vydávajícím orgánem byl notář jako soudní komisař.

2.3 Ochranná opatření

2.3.1 Varianta 0

Zachováním stavu nulové úpravy ve věcech vzájemného uznávání ochranných opatření by mohl nastat stav právní nejistoty v otázce především příslušnosti soudu. Nařízení v čl. 11 odst. 1 upravuje institut přizpůsobení skutkových prvků ochranného opatření, který českému právu není známý:

„1. Příslušný orgán dožádaného členského státu upraví v nezbytném rozsahu, je-li to nutné, skutkové prvky ochranného opatření, aby mohlo vyvolávat účinky i v tomto členském státě.“

Ohledně konkrétního postupu se odkazuje na právo dožádaného státu (odst. 2). Pro lepší ilustraci lze uvést následující praktický příklad: rakouský soud zakáže agresorovi, aby se přibližoval k bydlišti oběti, které se nachází na adrese Gmünd, Rakousko. Oběť se pak přestěhuje do ČR do Nových Hradů. České orgány budou mít povinnost bez jakéhokoli řízení toto ochranné opatření uznat a upravit tak, že se bude jednat o zákaz přiblížení se k bydlišti oběti v Nových Hradech. Soud dle nařízení bude muset upravit tyto skutkové prvky. Pro tyto případy by mohlo vzniknout právní vakuum ohledně příslušnosti soudu.

2.3.2 Varianta 1

Navrhuje se zakotvit příslušnost soudu k projednání změny skutkových prvků, a to, že příslušný k projednání bude obecný soud navrhovatele. Nemá-li navrhovatel obecný soud, pak příslušným soudem bude soud, v jehož obvodu se nachází místo, kde má být poskytnuta ochrana.

3 Identifikace nákladů a přínosů

3.1 Splnění předběžných podmínek

3.1.1 Varianta 0

Náklady této varianty jsou představovány zejména v možnosti ohrožení čerpání z fondů ESI nebo k pozastavení průběžných plateb dotčených částí programů ze strany Evropské komise. Přínos spočívá v tom, že by nebylo nutné měnit právní úpravu. Dále by nedošlo k poklesu výše vybraných soudních poplatků za prvozápis společnosti s ručením omezeným.

3.1.2 Varianta 1

Mezi základní přínosy této varianty zcela jistě patří umožnění založení tzv. jednoduchých společností s ručením omezeným za minimální náklady. Mezi další přínosy lze rovněž počítat splnění tzv. předběžných podmínek stanovených Evropskou komisí.

Náklady jsou představovány zejména dopady do státního rozpočtu. Tyto dopady by byly způsobeny osvobozením od soudního poplatku v případě splnění stanovených podmínek. Náklady lze rovněž spatřovat v propadu příjmů notářů, kterým by měla být zkrácena odměna za sepsání notářského zápisu o zakladatelském právním jednání společností s ručením omezeným o nejméně polovinu. Ministerstvo spravedlnosti je však toho názoru, že dané snížení odměny nebude mít dopad na cenu ostatních služeb poskytovaných notariátem. V současné době tedy neplánujeme další novelu notářského tarifu, který by kompenzoval tyto ztráty.

3.2 Evropské dědické osvědčení

3.2.1 Varianta 0

Náklady této varianty jsou představovány zejména skutečností, že předmětné nařízení je přímo použitelné, avšak vnitrostátní právní úprava by nebyla odpovídající. Toto by pak ve výsledku vedlo k tomu, že dotčené subjekty, tj. jak žadatelé o vydání evropského dědického osvědčení, tak i soudy samotné by neměly jasnou úpravu, jak postupovat. V krajních případech by pak mohlo dojít i k nevydání evropského dědického osvědčení, čímž by mohl být žadatel poškozen. S tímto se pak pojí náklady, které by nesl jak samotný žadatel, tak i následně stát v případě úspěšné žaloby o náhradu škody.

3.2.2 Varianta 1

Přínosem této varianty je zcela jasné určení postupu pro žadatele, kteří mají možnost požádat o vydání evropského dědického osvědčení podle nařízení, jasné je formulováno, komu se žádost podává, kdo osvědčení vydá a zda je možné se proti vydání osvědčení odvolat. Přínosem je tedy umožnění aplikace nařízení Evropské unie v rámci právního řádu České republiky.

3.3 Ochranná opatření

3.3.1 Varianta 0

Náklady této varianty lze shledat obdobnými jako v případě evropského dědického osvědčení. V případě, že by nebyl určen příslušný soud, žadatel by se ve výsledku mohl dostat do situace, kdy by se žádný ze soudů necítil být oprávněn vydat příslušné rozhodnutí a toto by tak nebylo vydáno vůbec, nebo se značným zpožděním. V oblasti ochranných opatření by nevydání příslušného rozhodnutí mohlo přinést fatální důsledky pro osobu, jíž ochranné opatření svědčí.

3.3.2 Varianta 1

Přínosem této varianty je zcela jasné určení příslušnosti soudu navrhovatele a následné vydání rozhodnutí.

3.4 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

3.4.1 *Splnění předběžných podmínek*

Celkově lze uvést, že uvedené vyčíslení dopadů do státního rozpočtu je pouze orientační, když nelze předem přesně odhadnout počet společností s ručením omezeným, které budou při splnění stanovených podmínek osvobozeny od soudního poplatku. Obecně však lze předpokládat, že s ohledem na relativně nízké náklady, které s sebou tato možnost nese, bude tímto způsobem zakládáno velké procento společností s ručením omezeným.

3.4.2 *Evropské dědické osvědčení*

Lze uvést, že právní úprava, která by nezakotvovala institut evropského dědického osvědčení, by znamenala právní nejistotu oprávněných osob i soudů a soudních komisařů. Byly by znevýhodněny především oprávněné osoby, neboť by zde nebyl specifikován postup soudů při rozhodování o evropském dědickém osvědčení.

3.4.3 *Ochranná opatření*

Právní úpravu ochranných opatření a zakotvení příslušnosti soudu do českého právního řádu považujeme za vhodnou a pro soudy a účastníky řízení důležitou z hlediska právní jistoty.

4 Návrh řešení

4.1 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

4.1.1 *Splnění předběžných podmínek*

- 1. Varianta 1**
- 2. Varianta 0**

S ohledem na výše uvedené doporučujeme přijmout variantu 1 spočívající v osvobození prvozápisu společnosti s ručením omezeným od soudního poplatku při splnění stanovených podmínek. Dopady do státního rozpočtu jsou v porovnání s riziky, které hrozí v případě nesplnění předběžných podmínek, zanedbatelné. Rovněž varianta 1 je přívětivá i pro podnikatelské prostředí.

4.1.2 *Evropské dědické osvědčení*

- 1. Varianta 1**
- 2. Varianta 0**

S ohledem na výše uvedené doporučujeme přijmout variantu 1, která upravuje vydávání evropského dědického osvědčení z důvodu právní jistoty žadatelů a vydávajících orgánů.

4.1.3 *Ochranná opatření*

- 1. Varianta 1**
- 2. Varianta 0**

S ohledem na výše uvedené doporučujeme přijmout variantu 1, která upravuje příslušnost soudu k změně skutkových prvků.

5 Implementace doporučených variant a vynucování

Za implementaci bude odpovědné Ministerstvo spravedlnosti.

6 Přezkum účinnosti regulace

V rámci předběžných podmínek bude nutné přezkoumat, kolik bylo tímto způsobem založeno společností s ručením omezeným a zda tedy došlo k naplnění tzv. předběžných podmínek

stanovených Evropskou komisí. Jako období, které je vhodné pro přezkum účinnosti této oblasti se doporučuje doba 1 roku. V případě úkonů souvisejících s vydáváním evropského dědického osvědčení pak bude třeba zhodnotit, zda nastavená procesní pravidla jsou dostačující a zda tedy není třeba promítnout některé další články předmětného nařízení. Pro přezkum se navrhuje doba 2 let, kdy lze předpokládat, že během této periody bude podáno dostatečné množství žádostí souvisejících s evropským dědickým osvědčením. Obdobné pak lze konstatovat i v případě ochranných opatření

7 Konzultace a zdroje dat

Zdroje dat vycházejí ze statistik vedených Ministerstvem spravedlnosti. Návrh byl dále konzultován s Notářskou komorou ČR, Ministerstvem pro místní rozvoj a s Ministerstvem průmyslu a obchodu.

8 Kontakt na zpracovatele RIA

Mgr. Michaela Šťastná
Odbor legislativní
Oddělení civilního práva procesního
Ministerstvo spravedlnosti ČR
Vyšehradská 16, 128 10, Praha 2
Tel.: +420 221 997 386
E-mail: mstastna@msp.justice.cz

B Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

C Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s právními předpisy Evropské unie a s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh není v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z členství v Evropské unii, zejména se Smlouvou o přistoupení České republiky k Evropské unii, nebo s judikaturou Soudního dvora Evropské unie.

Předmětem návrhu je především adaptace právního řádu ČR na tato nařízení:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (splnění prekondicionality vyplývající z části I, bodu č. 3 Přílohy XI s provazbou na „Small Business Act“),
- prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení,

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (kapitola VI, čl. 62 – 73),
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 606/2013 ze dne 12. června 2013 o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech (čl. 11).

D Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty a na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady a dopady na životní prostředí

Splnění předběžných podmínek

Protože Ministerstvo spravedlnosti nemá k dispozici přesné údaje, kolika procent společností s ručením omezeným by se tento zjednodušený zápis mohl týkat, byly zvoleny pro výpočet 2 varianty. Pro úplnost je třeba uvést, že výpočet již počítá se s tím, že ke snížení příjmů ze soudního poplatku dojde v souvislosti s návrhem zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s účinností rekodifikace soukromého práva (sněmovní tisk 306, senátní tisk 37).

Varianty:

a) 40% s.r.o. z celkového počtu s.r.o. bude osvobozeno od soudního poplatku

V tomto případě vychází propad v příjmech za soudní poplatky ve výši cca 46 až 51 mil. Kč, přičemž samotný dopad nulové sazby SOP (v případě, že zápis do rejstříku bude proveden notářem) se na tomto snížení podílí částkou 23-27 mil. Kč.

b) 75 % s.r.o. z celkového počtu s.r.o. bude osvobozeno od soudního poplatku

V tomto případě je odhadován pokles příjmů v rozmezí cca 57 až 60 mil. Kč, z toho dopad nulové sazby SOP (v případě, že zápis do rejstříku bude proveden notářem) činí 33-35 mil. Kč.

Je však třeba konstatovat, že veškeré uvedené výpočty jsou pouze odhadem možných dopadů, které jsou závislé na řadě faktorů ovlivňujících toto vyčíslení:

- skutečné počty provedených zápisů
- počty zapsaných s.r.o.
- počty osvobozených s.r.o. od soudního poplatku atd.

Možné dopady způsobené poklesem příjmů z vybraného soudního poplatku se tedy pohybuje mezi 23 – 35 mil. Kč.

Jak je již uvedeno výše, předpokládá se, že návrh přinese pozitivní dopady na podnikatelské prostředí představované větším počtem nově zakládaných společností s ručením omezeným.

Evropské dědické osvědčení

Vydávání evropského dědického osvědčení bude mít pozitivní dopad na státní rozpočet, neboť se navrhuje stanovit poplatek za vydání, změnu nebo zrušení evropského dědického osvědčení v položce 29 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve výši 500 Kč. Přesné vyčíslení příjmů do státního rozpočtu není možné určit, neboť v současné době není možné stanovit počet podaných žádostí souvisejících s evropským dědickým osvědčením.

Ochranná opatření

Nepředpokládají se žádné dopady na státní rozpočet.

E Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Úprava nemá dopadů ve vztahu k ochraně soukromí či osobních údajů. Návrh žádným způsobem nemění dosavadní praxi v oblasti ochrany soukromí či osobních údajů. Návrh není v rozporu s Úmluvou o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (vyhlášené pod č. 115/2001 Sb. m. s.), směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně jednotlivců v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, ani se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

F Zhodnocení korupčních rizik

Jak již bylo uvedeno výše, navrhovaná právní úprava zavádí nové osvobození od soudních poplatků v souvislosti s provedením zápisu společnosti s ručením omezeným notářem do veřejného rejstříku. Rovněž dochází k umožnění vydávat evropské dědické osvědčení a dále přizpůsobovat rozhodnutí o ochranných opatřeních. V souvislosti s tímto není třeba vytvářet žádné nové kontrolní mechanismy, když se uplatní ty stávající. Navrhovaná úprava tak nepředpokládá žádná korupční rizika.

II. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Čl. I

K bodu 1 a 2

Navrhuje se osvobození zápisu skutečností do obchodního rejstřík, pokud tento zápis provede notář na podkladě notářského zápisu o zakladatelském právním jednání o založení společnosti s ručením omezeným, které obsahuje jen povinné náležitosti předepsané občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích a podle kterého vkladová povinnost má být splněna splacením v penězích. Pokud samotný zápis do veřejného rejstříku provede soud, bude i nadále přetrvávat povinnost soudní poplatek uhradit.

Nový odstavec 7 v sobě soustředil jak nově navrhované osvobození pro společnosti s ručením omezeným založené dle stanovených podmínek, tak i osvobození původně obsažené v odst. 5 a nyní stanovené v písm. a) a b). K přesunu těchto ustanovení z odst. 5 došlo z důvodu lepší orientace, když se veškerá osvobození vztahující se na zápisy prováděné notáři koncentrují v jednom odstavci, namísto toho, aby byla roztržena do dvou odstavců.

K bodu 3

Za vydání evropského dědického osvědčení se stanoví soudní poplatek ve výši 500 Kč. V této části se reflektuje větší náročnost vydávání evropského dědického osvědčení formou usnesení. Z těchto důvodů je výše poplatku vyšší než u stávající položky 29, kde je stanoveno za vydání osvědčení či potvrzení podle právních předpisů Evropské unie ve výši 300 Kč.

Rozdílná výše poplatku z osvědčení je odůvodněna zejména rozdílnou povahou osvědčení dle bodu 1 a navrhovaného bodu 2. V bodu 1 je stanoven poplatek za vydání osvědčení rozhodnutí ve věcech občanských (včetně věcí rodinných) a obchodních za účelem podání návrhu na prohlášení rozhodnutí za vykonatelné v jiném členském státě EU, případně za účelem podání návrhu na výkon rozhodnutí podle nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech („Brusel I“) a nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti („Brusel I.a“), a dále poplatek za potvrzení rozhodnutí jako evropského exekučního titulu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Zatímco osvědčení či potvrzení dle bodu 1 jsou relativně jednoduchými dokumenty vydávanými ke konečným rozhodnutím ve věci, evropské dědické osvědčení je svou povahou složitější a pro vydávající orgán bude mnohem náročnější. S tímto rovněž souvisí i skutečnost, že může být vydáno v průběhu řízení. Vydávající orgán se tak nemůže pouze spolehnout na údaje uvedené v konečném rozhodnutí ve věci, ale musí sám aktivně zjišťovat relevantní informace. Z tohoto důvodu je vhodné, aby soudní poplatek za jeho vydání byl vyšší.

Z důvodu toho, že evropské dědické osvědčení bude vydávat soud a v případě, kdy ještě řízení o pozůstalosti probíhá, to bude činit soudním komisařem, bude stanovena odměna soudního komisaře ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb., odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif), ve znění pozdějších předpisů za vydání evropského dědického osvědčení ve výši 500,- Kč.

Čl. II

K bodu 1 a 2

Upravuje se nový institut vydávání evropského dědického osvědčení. Tato úprava vychází z nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (dále jen „nařízení o dědictví“), které zavádí tzv. evropské dědické osvědčení, jehož účelem je jeho využití dědici, odkazovníky, vykonavateli závětí a správci dědictví k prokázání svého statusu nebo k výkonu práv v jiném členském státu jako dědiců či odkazovníků nebo své pravomoci jako vykonavatelů závětí či správců pozůstalosti. Konkrétně se jedná o jeho čl. 62 a násl. tohoto nařízení. Toto nařízení upravuje oprávněné osoby k podání žádosti o osvědčení (čl. 63), pravomoc k vydání osvědčení (čl. 64), náležitosti žádosti o osvědčení (čl. 65) dále formu vydání osvědčení (čl. 67), obsah osvědčení (čl. 68) a jeho účinky (čl. 69). Opravné prostředky proti osvědčení nařízení připouští a jsou upraveny v čl. 72 nařízení. Hlavním principem, který vyplývá z nařízení, je, že proti osvědčení je přípustné odvolání, osvědčení představuje platný dokument k zápisu majetku do příslušného rejstříku členského státu (čl. 69 odst. 5 nařízení), a že oprávněn k vydání tohoto osvědčení je dle nařízení soud nebo jiný orgán, který má podle vnitrostátního práva pravomoc zabývat se dědickými věcmi. Na základě těchto principů bylo postupováno při zanesení právní úpravy evropského dědického osvědčení do právního řádu ČR.

Orgán, který je členským státem pověřen vydávat evropské dědické osvědčení, po obdržení žádosti ověří informace, prohlášení, listiny a další důkazy, které žadatel poskytl. Provede z vlastního podnětu šetření nezbytná pro ověření, pokud to stanoví nebo umožňují jeho právní předpisy, nebo žadatele vyzve k poskytnutí jakéhokoli dalšího důkazu, který považuje za nezbytný (článek 66 Nařízení o dědictví). Z tohoto důvodu se jeví vhodné, aby evropské dědické osvědčení mohl vydat notář jako soudní komisař, který stejně bude povinen objasňovat skutečnosti důležité pro určení okruhu dědiců a zejména týkající se rozsahu majetku - podle čl. 4 Nařízení o dědictví bude k rozhodnutí o dědictví jako celku (tedy i o majetku v cizině, a to nejenom v členských státech EU, ale příp. i jinde - srov. čl. 11) příslušný soud členského státu, na jehož území měl zůstavitel obvyklý pobyt v době svého úmrtí, tzn., zanechá-li někdo, kdo měl obvyklý pobyt v Česku, majetek v Rakousku, Francii či Španělsku, bude se notář jako soudní komisař zabývat i tímto majetkem bez ohledu na to, kdo bude vydávat evropské dědické osvědčení.

Osvědčení je dle nařízení platným dokumentem k zápisu majetku z pozůstalosti do katastru nemovitostí. Orgán, jemuž je evropské dědické osvědčení vydané v jiném členském státě předloženo, nemůže namísto tohoto vyžadovat předložení rozhodnutí, veřejné listiny či soudního smíru (bod 69 preambule). Tento účinek již plyne ze samotného nařízení. § 7 odst. 1 katastrálního zákona stanoví, že zápisy práv se do katastru provádějí na základě písemností v listinné podobě nebo v elektronické podobě (dále jen „listina“). Evropské dědické osvědčení nepochybně bude takovou listinou. Nicméně je třeba upozornit na skutečnost, že na samotný zápis, mj. včetně právních požadavků na takový zápis, se nařízení nepoužije (čl. 2 odst. 2 písm. l) nařízení o dědictví). Nad to je třeba uvést, že zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve svém ust. § 71 výslovně stanoví, že „Ustanovení o zápisech do veřejných knih a podobných seznamů platná v místě, kde je nemovitá věc nebo věc movitá, se použijí i tehdy, pokud se právní důvod vzniku, zániku, omezení nebo převodu zapisovaného práva posuzuje podle jiného právního řádu.“ Z uvedených ustanovení pak jednoznačně plyne

skutečnost, že zápis práv do katastru nemovitostí se řídí českým katastrálním zákonem, a to včetně např. náležitostí vkladu nebo označení samotných nemovitostí, které mají být do katastru zapsány. Český úřad zeměměřický a katastrální (dále jen „ČÚZK“), se kterým byla problematika detailně diskutována, pak tedy dovozuje, že nemovitosti v evropském dědickém osvědčení musí být označeny podle § 8 katastrálního zákona. Nařízení samo výslovně upozorňuje na potřebu respektovat formální náležitosti nezbytné pro zápis nemovitého majetku v členském státě, v němž se nachází příslušný rejstřík (bod 68 preambule). Z toho lze dovodit, že pokud tyto požadavky nebudou splněny, bude moci katastrální úřad vyžadovat předložení jiných listin, které požadované informace k nemovitosti v ČR doplní. Pro účely zohlednění formálních náležitostí nezbytných pro zápis nařízení zavádí výměnu informací mezi členskými státy, neboť na základě čl. 77 pododst. 2 nařízení o dědictví jsou členské státy povinny poskytnout základní přehled, v němž podrobně uvedou všechny dokumenty a informace obvykle potřebné k zápisu nemovitého majetku, který se nachází na jejich území. Za tímto účelem byla ve spolupráci s ČÚZK připravena taková informace (včetně způsobu označování nemovitostí pro účely zápisu do katastru nemovitostí), publikovaná na evropském portálu e-Justice: https://e-justice.europa.eu/content_successions-166-cz-cs.do?member=1#toc_9 (bod 9). Na tomto portálu jsou publikovány i informace o dalších členských státech

Nařízení rozlišuje mezi oprávněnou osobou a osobou s oprávněnými zájmy. Oprávněná osoba je definována v bodu 47 preambule nařízení o dědictví tak, že se primárně vztahuje na dědice a odkazovníky a dále na osoby oprávněné k povinnému podílu. Samo nařízení však předpokládá, že se tato definice může v jednotlivých členských státech lišit. Dále je třeba odlišovat ještě osobu, která je oprávněna podat odvolání. Tyto osoby jsou shodné s těmi, které jsou oprávněny k podání žádosti o evropské dědické osvědčení (čl. 72), tj. dědici, odkazovníci, vykonavatelé závěti a správci pozůstalosti (čl. 63). Osoba s oprávněnými zájmy nařízením o dědictví definována není, nařízení o dědictví však těmto osobám přiznává např. právo podat odvolání proti usnesení o opravě formální chyby nebo o změně již vydaného osvědčení (čl. 72 odst. 2). Osoba, která prokáže oprávněný zájem, pak může rovněž podat žádost o pozastavení účinků evropského dědického osvědčení. Takovou osobou může být např. věřitel zůstavitele nebo spoluvlastník movité či nemovité věci.

Výklad pojmu „oprávněný zájem“ se bude lišit podle konkrétních okolností jednotlivých případů, sama praxe si však nepochybně s tímto výkladem dokáže poradit.

K odst. 1

Podle článku 64 Nařízení o dědictví je vydávajícím orgánem soud, nebo jiný orgán, který má podle vnitrostátního práva pravomoc zabývat se dědickými věcmi. Místně příslušným by měl být okresní soud, který je příslušný pro řízení o pozůstalosti ve smyslu § 98 ZŘS.

Členské státy mají určit, které další orgány (ostatní orgány a právní odborníci) také vydávají evropské dědické osvědčení. Ust. § 288 odst. 1 zpřesňuje, kdy evropské dědické osvědčení vydává jménem soudu notář jako soudní komisař, a to v rámci pověření podle § 100 odst. 1 ZŘS, a kdy osvědčení vydává pozůstalostní soud, přičemž půjde o úkony v řízení o pozůstalosti a nepůjde o jinou činnost soudu.

K odst. 2

Účastníkem je vždy žadatel (kdo je žadatel, je upraveno v čl. 65, resp. čl. 63 Nařízení o dědictví). Dalšími účastníky jsou dědicové, odkazovníci, správce pozůstalosti nebo vykonatel závěti, jestliže jejich účast vyšla najevo alespoň v době, kdy bylo evropské osvědčení vydáno.

K odst. 3

Evropské dědické osvědčení bude vydáváno formou usnesení a přílohou usnesení bude formulář vydávající osvědčení. Formulář je stanoven prováděcím nařízením Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení. Usnesení o vydání osvědčení bude rozhodnutím ve věci samé a ustanovení § 123 zákona o zvláštních řízeních soudních bude ponecháno v původním znění, tedy, že osvědčení budou vydávat pouze notáři (nikoliv kandidáti atd.).

K odst. 4

V případě, že nebudou splněny podmínky pro vydání evropského dědického osvědčení (ty jsou stanoveny v čl. 67 odst. 1 nařízení o dědictví), vydávající orgán osvědčení nevydává. Nařízení o dědictví zcela jasným a zřetelným způsobem upravuje formulaci výroku s tím, že výrok usnesení není možné formulovat jinak, např. tak že by se návrh zamítnul, což by českému právnímu řádu odpovídalo více. Je však třeba si uvědomit, že se nejedná o návrh, nýbrž o žádost – navíc zpravidla podávanou na formuláři dle prováděcího nařízení Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014. Pokud by se jednalo o procesní návrh dle české právní úpravy, aplikovala by se ustanovení z obecné části občanského soudního řádu (§ 42 OSŘ), včetně toho, že předseda senátu usnesením vyzve účastníka, aby opravil vadné podání (vadný návrh) - § 43 OSŘ. S ohledem na účel nařízení, kterým je usnadnit žadatelům jejich situaci, by nebylo vhodné postupovat tímto způsobem, když tento lze považovat za nadbytečný až formalistický.

Z těchto důvodů bylo navrženo, že se rozhodne usnesení o tom, že EDO se nevydává (proti čemuž je přípustný opravný prostředek).

K odst. 5

Obdobně jako u vydávání osvědčení je i v případě opravy formální chyby, změny nebo zrušení evropského dědického osvědčení či pozastavení jeho účinků rozděleno mezi soud a notáře jako soudního komisaře. Rozhodným okamžikem je zde skutečnost, zda se tak má stát před nebo po právní moci rozhodnutí o dědictví.

K odst. 6

Proces odvolání se řídí obecnými ustanoveními o odvolání upravenými v občanském soudním řádu, nestanoví-li zákon o zvláštních řízeních soudních jinak. Rozhodnutí bude mít vždy formu usnesení, proti kterému bude možné podat odvolání, a to přímo ke krajskému soudu. V daném případě se tedy neuplatní ust. § 374 odst. 3 o.s.ř., dle kterého může odvolání proti rozhodnutí soudního komisaře zcela vyhovět předseda senátu.

K bodu 3

Ustanovení dílu 7 se dotýkají jak zaměstnanců, tak i státních zaměstnanců. Název dílu 7 však tomuto neodpovídá. Navrhuje se tedy doplnění názvu tak, aby z něj bylo na první pohled patrné, že se vztahuje i na problematiku státních zaměstnanců.

K bodu 4

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 606/2013 o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech se v ČR začne aplikovat od 11. 1. 2015. Jedná se o přímo použitelný předpis, nicméně za účelem zajištění jeho řádné aplikace bylo vhodné přizpůsobit český právní řád. Toto nařízení zohledňuje jednotlivé právní řády členských států, nezakládá povinnost členských států změnit své vnitrostátní právo tak, aby bylo možné nařizovat ochranná opatření v občanských věcech. Ochranná opatření, na která se vztahuje toto nařízení, by měla chráněné osobě poskytovat ochranu v místě bydliště nebo na pracovišti či na jiném místě, které pravidelně navštěvuje, jako je bydliště blízkých příbuzných nebo škola či vzdělávací zařízení, které navštěvují její děti. Účelem tohoto nařízení je, aby měl příslušný orgán v dožádaném členském státě možnost upravit skutkové prvky ochranného opatření, je-li tato úprava nezbytná k tomu, aby uznání ochranného opatření mohlo z praktického hlediska v dožádaném členském státě plnit svůj účel. Skutkové prvky zahrnují adresu, obecně určené místo nebo minimální vzdálenost, již osoba, která představuje nebezpečí, musí zachovávat od chráněné osoby, adresy nebo obecně určeného místa. Touto úpravou však nelze měnit druh a občanskoprávní povahu ochranného opatření.

Nařízení v čl. 11 odst. 1 upravuje institut přizpůsobení skutkových prvků ochranného opatření, který českému právu není známý:

„1. Příslušný orgán dožádaného členského státu upraví v nezbytném rozsahu, je-li to nutné, skutkové prvky ochranného opatření, aby mohlo vyvolávat účinky i v tomto členském státě.“

Pro lepší ilustraci lze uvést následující praktický příklad: rakouský soud zakáže agresorovi, aby se přibližoval k bydlišti oběti, které se nachází na adrese Gmünd, Rakousko. Oběť se pak přestěhuje do ČR do Nových Hradů. České orgány budou mít povinnost bez jakéhokoli řízení toto ochranné opatření uznat a upravit tak, že se bude jednat o zákaz přiblížení se k bydlišti oběti v Nových Hradech. Výkon rozhodnutí ve věci ochrany proti domácímu násilí je upraven v § § 492 – 496 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, přičemž příslušnost je upravena v § 492 zákona o zvláštních řízeních soudních tak, že výkon rozhodnutí zajistí bezodkladně vždy soud prvního stupně. V tomto případě ovšem bude rozhodnutí vydáno soudem jiného členského státu, zatímco výkon rozhodnutí by měl zajistit soud český. Navíc v některých případech se nebude jednat např. o vykázaní ze společného obydlí, ale bude se např. jednat o zákaz vstupu k pracovišti oběti či bydlišti oběti, které však není společným obydlím s agresorem. Je vhodné výslovně stanovit v zákoně o zvláštních řízeních soudních příslušnost soudu ke změně skutkových prvků v ochranných opatřeních. Další podrobná úprava v této věci není nutná, neboť nařízení je přímo aplikovatelné a detailně popisuje postup orgánů v této věci.

Nařízení rovněž stanovuje možnost vydat osvědčení, která chráněná osoba, jež se hodlá v dožádaném členském státě domáhat ochranného opatření nařízeného v členském státě původu, předloží příslušnému orgánu. Osvědčení je upraveno v čl. 5 a násl. nařízení.

Čl. III

Pravomoc českých soudů k projednání dědictví osob, které zemřely 17. srpna 2015 nebo později, a rozhodné právo ve vztahu k tomuto dědictví a uznávání rozhodnutí v dědických věcech mezi členskými státy EU upravuje unijní nařízení o dědictví. Nařízením není dotčeno uplatňování dvoustranných mezinárodních smluv s nečlenskými státy EU, jejichž smluvními

stranami byly členské státy EU k okamžiku přijetí nařízení (tj. 4.7.2012). Pro Českou republiku se tedy nadále uplatní dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci s nečlenskými státy EU, které obsahují ustanovení týkající se otázek upravených nařízením. Orientační seznam dvoustranných smluv o právní pomoci je dostupný na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=386&d=11319>.

Jurisdikční pravidla zákona o mezinárodním právu soukromém v dědických věcech (§§ 74 a 75) a kolizní normy týkající se dědických poměrů obsažené v tomto zákoně (§§ 76 a 77) se použijí ve vztahu k dědictví osob, které zemřely do 16. srpna 2015 (neupravuje-li rozhodné právo odlišně dvoustranná mezinárodní smlouva). Pravidla zákona o mezinárodním právu soukromém pro uznávání cizích rozhodnutí v dědických věcech (§79) vydaných v členských státech EU se použijí ve vztahu k dědictví osob, které zemřely do 16. srpna 2015 (neupravuje-li rozhodné právo odlišně dvoustranná mezinárodní smlouva). Bez tohoto časového omezení se pravidla zákona o mezinárodním právu soukromém použijí pro uznávání rozhodnutí v dědických věcech vydaných v nečlenských státech EU (neupravuje-li rozhodné právo odlišně dvoustranná mezinárodní smlouva), přičemž spojení „jestliže tomu nebrání pravomoc českých soudů“ v § 79 zákona o mezinárodním právu soukromém je třeba vykládat tak, že ve vztahu k dědictví osob, které zemřely 17. srpna 2015 nebo později, se jedná o jurisdikční pravidla obsažená v unijním nařízení o dědictví.

Čl. IV

Navrhuje se, aby úprava byla účinná patnáctým dnem po vyhlášení.

V Praze dne 18. května 2015

Mgr. Bohuslav Sobotka, v.r.
předseda vlády

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., v.r.
ministr spravedlnosti